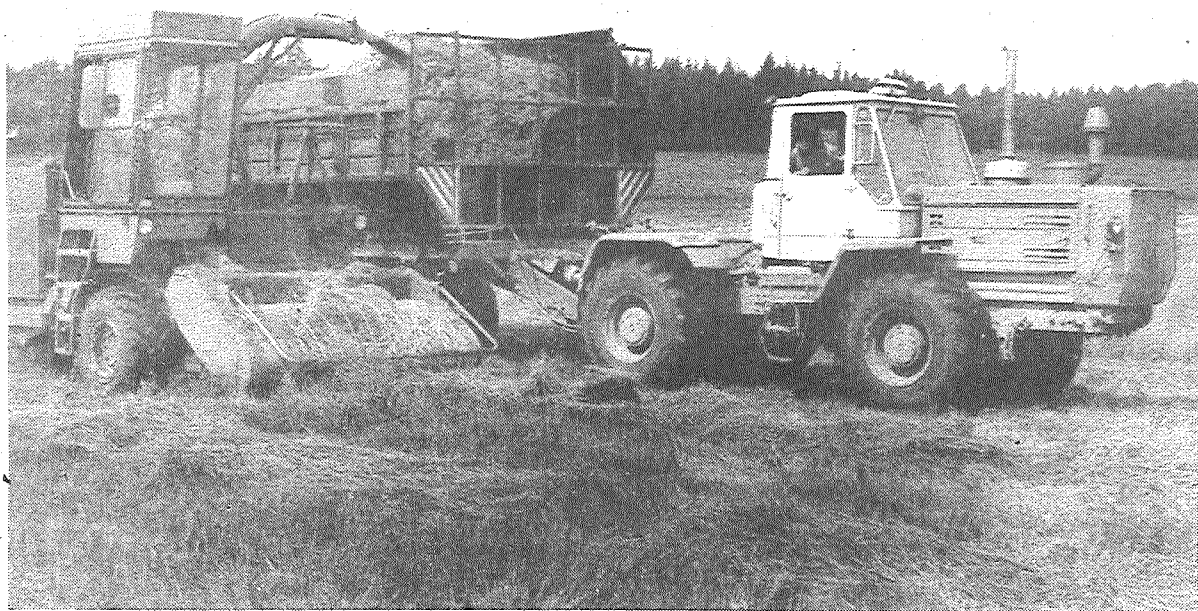

JAUNAIS CEĻS

AGROFIRMAS «KRASNIJ OKTJABRĪ» PARTIJAS, ARODBIEDRĪBAS,
KOMJAUNATNES KOMITEJU UN ADMINISTRĀCIJAS ORGĀNS

SESTDIENA, 16. JŪLIJS
1988. g.
№ 29 (64)

Cena 2 kap.

Aizejošās nedēļas sākumā laika apstākļi vēl lika domāt par skābsiena krājumu papildināšanu, bet tad iestājās siena laiks. Visu saimniecības mehanizatoru uzmanība tika veltīta tam, lai šķūņos nogādātu iespējami vairāk tieši rupjās lopbarības, dienā tika ievests līdz 100 tonnām smaržojoša un labi izžvēta pļāvuma. Pašlaik sausā siena saimniecībā ir jau vairāk par 1200 tonnām,

uzdevums izpildīts tuvu 60 procentiem. Skābsiena krājumi sastāda vairāk par 6750 tonnām, kas ir 83 procenti no vajadzības.

Sarazots apmēram 70 procentu nosacītās lopbarības, rēķinot uz vienu liellopu tās krājumi ir ap 10 barības vienībām.

Zaļās pļaujas ražas savākšanā un nogādāšanā glabātāvās palīdzēja arī mūsu agrofirmas uzņēmumu strādnie-

ki. Šodien rīt zālāju pirmais pļāvums būs nogāzts, ar šo uzdevumu pirmais jau nedēļas sākumā tika galā I ražošanas iecirknis, ko vada Voldemārs Adamovičs. Viņa iecirkņa mehanizatori pirmie saimniecībā ķerās arī pie atālu nokopšanas.

ATTĒLĀ: apvītinātās masas savākšana.

PANORĀMA

PATEICĪGI VISI

jeb ko spēj entuziāsti

Pirms daudziem gadiem Pēterniekos, neālu no Līvāniem, pie skais-tu priežu pudura uzcēla lepnu klubu un kantori. Bet tad šo saimniecību pievienoja Oskalna kolhozam, kura centrs atrodas Rožupē. Jaunais klubs un kantoris palika nomalē. Sākumā vēl centās izmantot tā telpas tiešajiem mērķiem, bet apkārtne maz jaunatnes, no pilsētas arī to nevarēja izvilināt uz sarīkojumiem. Centās pielāgot par apmešanās vietu iebraucējiem. Daudz bijis dažādu priekšlikumu, kā šo ēku Preiļu — Līvānu ceļa malā padarīt nodrogtu. Bet tās palika nerealizētas.

Par šo namu ientresējās Daugavpils autoserviss. Speciālisti izpētīja, ka, izdarot lielāku vai mazāku pār-kārtošanu, te ierīkot savu filiāli. Tika atrasti entuziāsti, kas pie šīs idejas īstenošanas ķērās praktiski. Telpu pārkarotāšanā un pielāgošanā jaunajiem uzdevumiem daudz palīdzēja kolhoza administrācija, Līvānu lielākie rūpniecības uzņēmumi. Bet galvenais bija tas, ka pie visa enerģiski ķērās paši pušī. Viņi vēl gados jauni, enerģijas pārpilni.

Pavasārī jaunā filiāle bija gatava uzņemt pirmos klientus. Te izdara tehniskās apkopes un remontus visu veidu vieglajām automašīnām, kas pieder individuālajiem lietotājiem. Ja, teiksim, galvenajā uzņēmumā vai Rēzeknē jāgaida rinda, tad te viss ātri. Tie, kuri izmantojuši filiāles pakalpojumus, apmierināti. Te veic tehniskās apkopes, izdara dzinēju un citu mezglu remontus. Filiāle paliek filiāle, ne visus pasūtījumus var pieņemt, jo tās rīcībā nonāk ierobežots daļu daudzums. Bet vīri savas markas godu negrib aptraipīt.

Nolēmuši uzcelt ūdenstorni un ierīkot mazgāšanu. Gatavi palīdzēt katram, kurš ierodas. Kolektīvu vada filiāles meistars Boriss Iščenko, raugās, lai viņa ļaudis visu padarītu pēc labākās sirdsapziņas.

Filiāle Pēterniekos atvērta jau no pulksten 8.00 rītā un strādā līdz 20.00 vakarā. Tās pakalpojumus izmanto nevien mūsu rajonā dzīvojošie individuālo automašīnu īpašnieki, bet arī klienti no Jēkabpils rajona.

Kolektīvs strādā pēc saimnieciskā aprēķina principiem, tas nozīmē, ka visiem spēkiem jāizvairās no reklamācijām.

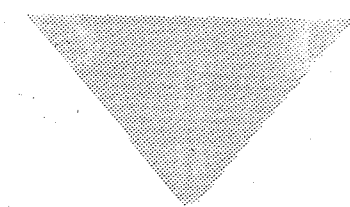
I. IVANOVA

MASKAVAS NĀKOTNE

XIII piecgadē Maskavā paredzēts nodot ekspluatācijā 17 miljonu kvadrātmetru dzīvojamās platības, ielikta pamatus 5,8 miljoniem kvadrātmetru. Tagadējās galvaspilsētas robežās praktiski vairs nav iespējams celt mājas, tām jāizvēlas vieta tikai aiz loka apvedceļa, veidojot jaunus mikrorajonus Piemaskavas teritorijās, tajā skaitā Butovas, Miņas, Kurkīnas—Podrezkovas, Novokosinas, Zulebinas, Kožuhoavas, Uhtomskas rezerves teritorijās, kā arī Solncevas, Krjukovas un Šerbinas teritorijās, kas jau nodotas pilsētas izpildkomitejai. Šeit jāuzbūvē dzīvokļi apmēram 100 tūkstošiem iedzīvotāju.

IZNOMĀ PARKU

Garlaicīgi un klusi bija parkā, kas atrodas Tursunzadē (Tadžikijas PSR) ne tikai darbdienās, bet arī sestdienās un svētdienās. Grupa iedzīvotāju nolēma šo parku iznomāt. Pilsētas izpildkomiteja tādai idejai piekrita. Nomnieki tagad paši sev saimnieki. Lemakšāji nomas naudu — domā, lai tā nestu peļņu, kā piesaistīt

ATTĒLĀ: koncerts Preiļu ielās. Jāņa SILICKA foto.

publiku. Un nu par nieka naudu — dažām kapeikām, parka apmeklētāji saņem dažādus pakalpojumus, bet nomniekiem, kuri pratuši te organizēt dažādas spēles un atrakcijas,

loterijas, vietējās fajansa rūpnīcas jaunāko izstrādājumu komercizstādes, tadziku virtuves ēdienu gatavošanu un citu, sanāk prāvas summas. Agrāk

grūti par niecīgo algu bija atrast cilvēkus, kuri būtu ar mieru strādāt parkā, uzturēt to kārtībā, bet tagad jaunie saimnieki atrod līdzekļus. Jo

taču apmeklētāji nenāks, ja nebūs nekā interesanta, ja parks būs nolais. Iegūtie līdzekļi tiek izmantoti atrakciju, bērnu spēļu, videotehnikas, sporta inventāra iegādei.

Mums kopīgas mājas un kopīgi sapņi

Pēc nostāstiem, kad tagadējā Pivovaru sādza parādījušies pirmie iedzīvotāji, te bijuši meži. Viņi izcirtuši kokus, ierīkojuši laukus, sākuši nodarboties ar zemniecību. Savu jauno apmešanās vietu nosaukuši par piemiņu tai, kurā dzimuši, bet kuru bija spiesti atstāt, bēgot no represijām un negribēdami atteikties no savas senču ticības, ko tajos laikos nosauca par veco, pretstatot jaunajai — kristietībai. Mūsu dienās neviens nezina, vai te kāds patiešām brūvējis alu. Bet dzīvojuši dažādi cilvēki, bagātāki un nabagāki. Un dažādi bijuši to likteņi. Tāpat kā tuvējās latgaliešu sādžās Opūgos, Ondzujos vai citur.

Krievi un latvieši ir tagadējā kolhoza «Krasnij Oktjabrj» pamatiedzīvotāji. Pirms daudziem gadiem ieradusies vairākas baltkrievu ģimenes, kuras ne mazumu sava darba ieguldījušas kolektīvās saimniecības šodienas veidošanā. Visu cieniņas dzīvo kolhozā azerbaidžāņu ģimenes. Ir arī citu tautību pārstāvji. Ar agrofirmas izveidošanos vēl daudzpusīgāks kļuvis kolektīva internacionālais sastāvs.

PSKP XIX Vissavienības konferencē pieņemtajā rezolūcijā «Par starpnacionālajām attiecībām» pasvītots, ka visu PSRS nāciju vēsturiskā sociālistiskā brālība ir pārliecinoši parādījusi, cik pareiza un pamatota bijusi V. I. Leņina ideja par to, ka visu nāciju kopīgo pūliņu apvienošana devusi iespēju visām kopā un katrai atsevišķi tik strauji un pārliecinoši virzīties pa attīstības ceļu. Taču stagnācijas posmā tika pieļauta novirze, attiecībā pret nacionālo jautājumu daudz kas absolutizēts, radās priekšstats, ka mūsu lielajā mājā — valstī — šajā jautājumā nav ne mazāko problēmu. Un ne tikai — bieži vien tika ignorētas gan administratīvo vienību, gan nacionālo grupu sociāli ekonomiskās un kulturālās vajadzības. Pārkarotāšanās un demokratizācijas process, kas uzņem aizvien lielākus apgriezienus, parādījis lietu būtību. Partijas XIX konference no jauna atgādina par leņinisko normu ievērošanu nacionālajā politikā, ka tā jāattīra no mākslīgi radītiem uzslāņojumiem un deformācijām.

Kā vēsturiski svarīgu uzdevumu konference izvirzīja nemītīgi un radoši attīstīt nacionālās politikas leņiniskās normas un principus, stingri un neatlaidīgi īstenot PSKP XXVII kongresā nosprausto kursu uz to, lai tiktu apmierinātas visu nāciju intereses un prasības atbilstībā ar visas valsts interesēm un prasībām.

Rezolūcija mūs virza uz to, lai savu ekonomisko un sociālo progresu savienotu ar garīgo progresu, kas balstās uz nāciju un tautību savdabīgo kultūru. Jārada visas iespējas, lai plaši attīstītos savienotajās republikās divvalodība, lai katrs pilsonis būtu nesamierināms ar nacionālo aprobežotību, uzpūtiību un šovinismu. Jebkuru nacionālo problēmu jāizlemj mierīgi, ārkārtīgi atbildīgi, sociālistiskās demokrātijas un likumības ietvaros. Partija mūs vēlreiz pamāca, ka jārada tāda atmosfēra, lai ikviens un jebkuras tautības cilvēks jebkurā mūsu valstīs malā justos kā mājas.

Mūsu kopīgās mājas ir te, kur strādājam — kolhozs, rūpnīcas. Ne tās viensētas un daudzstāvu nami, kurās mītnas katra ģimene, bet arī ražošanas kolektīvi. Jo tikai caur tiem un no tiem esam varējuši tikt pie «sava kaktiņa». Mēs visi esam ieinteresēti, lai darbs nes vēl lielākus augļus, lai mēs varētu dzīvot vēl labāk, lai labu nākotni spētu nodrošināt bērniem.

Mūsu kopīgās mājas ir visa plašā Padomju Savienība, un mums tajā jābūt saimniekiem, jāuztur kārtība un satiecība šajā mājā.

Ziedi, Padomju Latvija, brāļu tautu vainagā!

Revolucionārā situācija

1940. gada 21. jūlijā Latvija tika atjaunota padomju vara, nodibinājās sociālistiska padomju republika. Par iekšlietu tautas komisāru jaunajā valdībā tika iecelts Alfons Noviks, kura dzimtas mājas atrodas netālu no Ludzas. Viņš dzimis lielā ģimenē, kurā bija seši cilvēki un kurai piederēja tikai septiņi hektāri zemes. A. Novikam agrī bija jāiepazīstas ar nabadzīga lauku puīša likteni, un jau skolas gados viņš saistījās ar revolucionāro pagrīdi. Nogājis daudzreiz pārbaudījumiem bagātu dzīves ceļu līdz valdības loceklim. Pēc Lielās Tēvijas kara bija republikas valsts drošības ministrs, vēlāk atbildīgais amatā strādāja Lauksaimniecības un Mežrūpniecības ministrijās. Tagad atvaļinātais ģenerālmajors pensijā.

Aiceroties 1940. gada jūnija un jū-

lija notikumus, viņš stāsta, ka Latvijā bija revolucionāra situācija, turklāt radās stāvoklis, ka tā varēja attīstīties mierīgā ceļā. Tas bija ļoti svarīgi. Izveidojās Tautas valdība, kurā bija Augusts Kirhenšteins, Vilis Lācis un citi ievērojami darbinieki. Desmit komunistu ietekme masās bija līdzvērtīga pieciem simtiem, katra partijas šūniņa bija apaugusi ar spēcīgu bezpartejisko aktīvu.

Tautas valdības galvenais uzdevums bija visur atjaunot un nostiprināt padomju varu. Tika nomainīts vecais ierēdņu aparāts, vietā izvirzīti pārbaudīti biedri no bijušajiem pagrīdnie-

kiem. Sāka gatavoties saeimas vēlēšanām, izveidoja komunistu un bezpartejisko bloku. Cilvēki paši rīkoja mitiņus, gāja demonstrācijās. Tas visvairāk raksturīgs bija Latgalē. Vēlēšanās ar lielu pārsvaru uzvarēja komunistu un bezpartejisko bloks.

21. jūlijā tika pieņemts lēmums par politisko ieslodzīto atbrīvošanu, Tautas valdības iekšlietu ministrs Vilis Lācis izdeva rīkojumu, sakrā ar kuru policistiem un aizsargiem tika aizliegts rādīties uz ielas. Uz vietām jau bija radīti jauni valsts drošības orgāni, tas atviegloja arī centrālā aparāta izveidošanu.

Tajā laikā Rīgā uzturējās PSRS konsuls Latvijā Čičajevs, viņš daudz izdarīja, lai jaunās padomju valdības sastāvā iekļūtu spējīgi darbinieki ar lielu autoritāti. Stāvoklis Latvijā bija ļoti smags. Tuvojās karš, aktivizējās spiegi un citi pretvalstiski elementi, cenšoties izveidot tā dēvēto «piekto kolonnu», kura izvērstu graujošu darbību Sarkanās Armijas aizmugurē. Spēcīgu triecienu deva valsts drošības orgāni, un tāda kolonna neizveidojās.

Bija uzdots tsā laikā Latvijā uzbūvēt 12 aerodromus, veikt citus aizsardzības darbus. A. Noviks atceras,

ka to veikšanai tika mobilizēti vietējie iedzīvotāji, no Padomju Savienības ieradās speciālisti un papildus darbspēki.

Sāp PSRS un buržuāzisko Latviju 1939. gadā bija noslēgts līgums, saskaņā ar kuru valsts robežu nostiprināšanai Latvijā bija izvietotas padomju karaspēka daļas. Kad Ulmana valdība nepildīja šo līgumu, PSRS valdība uzstādīja ultimātu. Tad Ulmanis piekāpās. Kad Latvijā ieradās Sarkanās Armijas papilddaļas, Rīgā svinīgi sagaidīja padomju tankus, darbaļaudis rīkoja mitiņus, demonstrācijas. Tas izšķīra revolūcijas likteni.

Tauta bija ar jauno padomju valdību, atbalstīja tās centienus. Vecais buržuāziskais valsts aparāts neizrādīja pretestību, jo labi zināja, ka tā ir vērtīga, nolemjot pilnīgi sakāvēt.

ĒRĢEĻU SKUMJĀ BALSS

Tagad par notikumiem Rudzētū pusē 1905.-1907. gada revolūcijas laikā zināms jau krietni vien vairāk, nekā pirms dažiem gadiem, kad bija izdevība iepazīties ar vietējās vidusskolas rīcībā esošajiem materiāliem. Tie bija vairāku aculiecinieku atmiņu stāstījumu pieraksti, ko veikuši Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Vēstures institūta Padomju sabiedrības vēstures sektora ļaudis: Veronika Ufāne, Teklas Bulmeisterses, Staņislava Ufāna, Teklas Jurovas, Pētera Brīslas un citu atmiņas, kuri šo notikumu laikā bija jauni cilvēki, strādāja vietējo muižu laukos.

Sajās atmiņās ērģelnieka Jāņa Gajevska vārds pavīd epizodiski. Kādā no svētdienām vietējā baznīcā nospēlējās revolucionāru dziesmu, no kanceles griezes pie saviem tautiešiem ar uzrunu nokrafit kaklakungus, sākt brīvu dzīvi. Reakcijas gados cara žandarmu notverts, atvests pie priekšes, kas varena augusi turpat līdzās baznīcai un kurā mītiņa laikā bijis uzvilcis sarkano karogu, vietējo zemnieku acu priekšā kopā ar citiem revolucionāriem mocīts, tad pusdzīvs aizvilktis uz Preiļiem. Nevienš neko nespēja pastāstīt par viņu tuvāk, nedz arī par šī drosmīgā cilvēka turpmāko likteni. Bijusi Peckoju muižas pavāra sieva Tekla Jurova atcerējās, ka J. Gajevski 1906. gada janvārī dragūni notvēruši pie radiem Riebiņos. Bijis sagatavojies emigrēt uz ārzemēm. Aresta laikā mēģinājis bēgt, tūcī sašauts.

Rēzeknes novadpētniecības muzeja darbinieks Antons Kūkojs savā grāmatā «Septiņkalne», kas veltīta pilsētas 700 gadiem, ieskicējis arī plašu vīru mūsu novada vēsturisko ainu, piemēram tādu epizodi: Gajevskis «bēgot» nošauts netālu no Adamovas (muiža pie Rēzeknes). Kapa vieta ar piemiņas plāksni atrodas pie Varšavas — Ļeningradas šosejas.

Interesei par šo cilvēku jābūt vēl lielāki, kad mēs iepazīstamies ar mūsu novadnieka, vēsturnieka Antona Anspaka pēdējiem atradumiem Centrālajā Valsts vēstures arhīvā Minskā. Vadoties no tiem, viņš droši apgalvo, ka J. Gajevskis, Eleonorvīles baznīcas ērģelnieks, bijis viens no ievērojamākajiem revolucionārās kustības darbiniekiem mūsu novadā.

A. Anspaks stāsta, ka J. Gajevskis kopā ar savu dvīņu brāli Donātu dzimuši 1886. gada 7. februārī Preiļu pagastā Vinkovas sādžā, tagadējā Riebiņu ciemā, zemnieku ģimenē. Kūmās abiem brāļiem bijuši Ignatijs Grabčinskis (muižnieks), Marija Sondore, Juliāns Zaštovis un Ieva Sondore. Ja jau pats muižnieks neatteicies būt par krusttēvu vienam no Gajevsku dēļiem, tad, kā secina

autors, viņu ģimene bijusi cienījama. Vēlāk Gajevski dzīvoja Vārķavas pagasta Znoņiņu muižā, Jānim un Donātam bijuši divi jaunāki brāļi — Vinkovā dzimis Vladislavs, bet jaunajā vietā — Eduards. Nav izdevies atrast ziņas par šīs ģimenes tālākajām gaitām. Jānis parādās tikai revolūcijas uzplūdu gados un Rudzētū pagastā. Riebiņu muižā dzīvoja viņa tēvocis ksendzs Jānis Daškevičs, pie kura, pēc revolūcijas sakāves atgriezies no Kurzemes, uzturējās J. Gajevskis. Naktī no 1. uz 2. novembri dragūni ieradās šajā mājā. Te viņi atrada kādu jaunu cilvēku, kurš apgalvoja, ka esot ksendza viesis. Aresta laikā sasitījis lampu dragūnā rokā, viņš metās bēgt. Uz viņu raidīja vairākas lodes, tika ievainots labajā rokā un labajos sānos. Tomēr, asinīm noplūstot, paguva aizbēgt līdz tuvākajai sādžai, kur notverts. Krattīšanās atrasta šautene un divas patronas.

J. Gajevski, viņa kučieri un ksendzu J. Daškeviču nodeva Rēzeknes apriņķa štāba komisāram Daņilovam. Arhīva dokumentos A. Anspaks atrodas, ka J. Gajevski meklējušas varas iestādes no Vitebskas un Viļņas, Daugavpils un Rēzeknes. Slepenā ziņojumā, ko sūtījis Daugavpils apriņķa III iecirkņa prietāvs, J. Gajevskis nosaukts par «revolucionāru bandas barvedi — laupītāju».

Par J. Gajevska nogalināšanu Vitebskas gubernatoram ziņoja Rēzeknes apriņķa policijas priekšnieks A. Florenšs: «5. novembrī dragūnu nogalinātais arestants Jānis Donāts dēls Gajevskis, pēc ievērtām ziņām, bija Daugavpils apriņķa Eleonorvīles Romas katoļu baznīcas ērģelnieks un tika meklēts pēc Viļņas mobilās nodaļas priekšnieka ģenerālmajora Venta rīkojuma sakarā ar apsūdzību pretvalstiskā propagandā zemnieku vidū».

No T. Jurovas stāstījuma: «Preiļos pagastnoma priekšā veduši viņam garām arestētos, lai norādā, kurš piedalījies 1905. gada revolūcijas notikumos. Žandarmu pūles bija veltas, Gajevskis atbildes vietā dziedāja revolucionārās dziesmas. Žandarms viņam izsita zobus, bet viņš tikai dziedāja. Rudzētos viņu nometa uz grīdas Karbauskas krogā. Vietējais muižnieks Peckojs nīrgājies: «Nu, zemnieku valdnieki, cik zemes tev vēl vajadzēs?» Kad Gajevskis prasīja dzeri, kāds žandarms pasniedza glāzi ūdens — to viņam mutē ietrieca Andrivs Cūkuts. Šis mežonis sīta Gajevski arī tad, kad viņš tika piesiets pie tās pašas priekšes, kurā bija uzvilcis sarkano karogu, un spīdzināts».

Kad revolūcijas liesmās sadega J. Gajevskis, viņam bija tikai 20 gadu.

Antons RANCĀNS

Granītā kaltie

Mēs nedrīkstam aizmirst savas zemes, savas valsts vēsturi, lai kāda tā bijusi. Lielajā tautu vēstures grāmatā savas lappuses ierakstījuši latvieši, katrs novads. Katram zemes stūrītim ir sava vēsture, kura ir daļa no kopīgās. Daudzi spilgti notikumi salīdzinot ar Rudzētū ciematā un apkaimi. Tā ir iznācis, ka lielākās kaujas par mūsu rajona atbrīvošanu no vācu fašisma jūga saistītas tieši ar Rudzētū nomali — Stēku mežiem, kur tenaidnieks bija izveidojis tās pilnas aizsardzības līnijas. Pateicoties šī ciemata komunistiem, partijas veterānam Lielā Tēvijas kara dalībniekam Izidoram Liotanīkam, padomju saimniecības direktoram Leonardam Spūlim, vidusskolas direktoram Vladislavam Sprīngim, palīgskolas direktoram Jānim Viķasem un citiem ievērojamo kauju vietā uzstādīti piemiņas akmeņi latīšs pa labi. Bet šī nav vienīgā vieta, kur rudzētieši cenšoties iemūžināt savu novada un reģiona apkaimes piemiņu. Pie vidusskolas, kur uzstādīts no kara palikušais lauku lielgabals, stāv stela ar to cilvēku vārdiem, kuri krita kaujās pret bruņotiem. Kalnā pie tagadējā bērnu dārza kupli sazāļus 1941. gada septembrī iestādītā birzīnā — par piemiņu deportētajiem 36 vietējiem iedzīvotājiem, turpat netālu — kulta upuru piemiņai.

Cetras gados esam apzinājuši četras piemiņas vietas, kas saistītas ar notikumiem mūsu pusē. Visi sākas ar to, ka grībāļiem sagādāt priekš, pie kuras notīti 1905. gada revolūcijas dalībnieki Gajevskis un brāļi Batarāģi, Pēteris Brīslis, Ludvigs Kivlenieks un citi — uz bijušās Eleonorvīles baznīcas, kur J. Gajevskis bija ērģelnieks un kur no kanceles aicināja tautu uz revolūciju, uzstādīta šīs priekšes stumbra daļa un nolikti piemiņas akmeņi (attēls augšā). Netālu no šejienes apglābāt astoņi sarkanie strēlnieki, kuri krita 1919. gadā — arī viņu piemiņa iemūžināta granītā.

Piemiņas vietas katram, bet sevišķi jaunajiem, atgādina par daudzajiem krasajiem pārvērtieniem tautas dzīvē, māca celt un mīlēt savu novadu.

Artūrs BROVERS,
Rudzētos

1918. gads apvīts ar latviešu sarkano strēlnieku slavu. Viņi sargāja revolūciju Petrogradā, aktīvi piedalījās tās svarīgākajos notikumos. Pirmās kaujas pilsoņu kara frontēs izcīnīja savā Latvijā februāra aukstajās dienās, kaizera Vācijas karapūļu pārspēks viņus atspieda uz Krievijas iekšieni. Arī tur droši atbildēja ar savu rīcību, kad viņiem tika uzlicēti visgrūtākie un visatbildīgākie uzdevumi.

1918. gada jūlijā viņiem bija jāizcīnā sevišķi sīvas kaujas.

Baltgvardu sacelšanās apspiešanā Jaroslavlā piedalījās 8. pulks — 250 durkļi, kuri uz turieni devās no Vologdas. Tajā pašā laikā, jūlijā sākumā, baltgvardi sacēlās arī citās pilsētās — Muromā, Ribinskā, Arzamasā. Toreizējais Austrumu frontes virspavēlnieks kreisais esers Murav-

jovs ieradās Simbirskā (tagadējā Uļjanovska) un izdarīja nodevēību, ieņēma telefonu, telegrāfu, arestēja 1. armijas pavēlnieku M. Tuhačevski, aplenca gubernas izpildkomiteju. Visām Austrumu frontes daļām tika nosūtītas telegrammas par Brestas miera laušanu un kara pieteikšanu Vācijai savienībā ar čehiem.

Latviešu sarkanie strēlnieki palīdzēja Simbirskas komunistiem Muravjova savvērestību likvidēt dažās stundās. Taču pavēle, kuru viņš bija paspējis dot, stipri sarežģīja stāvokli frontē un kontrolovūcijai atviegloja sākt uzbrukumu.

Sacelšanos Muromā apspieda 1. latviešu strēlnieku pulka bataljons, bet Ribinskā — otrā pulka bataljons. Sarkanajiem strēlniekiem pret

kontrolovūciju nācās karot arī vēlāk, likvidēt eseru un baltgvardu dumpjus. Sestais strēlnieku pulks Pēterpilī likvidēja kreiso eseru sacelšanās mēģinājumu, uz šejieni tika izsaukts arī 7. pulks. Pirmais, otrais, trešais un deviņtais pulki, sakaru bataljons likvidēja kreiso eseru sacelšanos Maskavā. Sestais strēlnieku pulks, kopskaitā seši simti vīru, no Pēterpils tika nosūtīts uz Jaroslavlju, kur 10. jūlijā uzliesmoja baltgvardu dumpis, piedalījās tā apspiešanā, bet no turienes kopā ar astoto pulku 21. jūlijā ieradās Vologdā. Piektais latviešu strēlnieku pulks caur Maskavu no Bologojas ieradās Kazanā, caur Pēterpili uz Urāliem aizbrauca Liepājas pirmais pulks.

Latviešu sarkanos strēlniekus gaidīja arī Austrumu frontē, kur tika pie-

presīta divīzija, bet viņiem bija jāveic citi, svarīgāki uzdevumi. Jūlija beigās ceturtā pulka bataljons no baltgvardiem aizstāvēja Simbirsku, Kurzemes latviešu strēlnieku pulks cīnījās pie Pavorinas.

Augustā latviešu strēlnieku padomju divīzija cīnījās galvenokārt Austrumu frontē, pie Kazanas, Sivjazskas, Romanova tilta uz Volgas kreisā krasta. Kaujās pie Kazanas krita J. Zariņš — «Iskolastrela» priekšsēdētājs, pie Krasnaja Gorkas stacijas 12 kilometrus no Kazanas — 3. strēlnieku brigādes komandieris Judins, šī stacija nosauka viņa vārdā. Arī septembrī Pievolga bija galveno cīņu arēna. Oktobrī latviešu sarkanie strēlnieki iesaistījās kaujās pret atamāna Krasnova armiju Dienvidu frontē, bet novembrī — Austrumu, Ziemeļu un Dienvidu frontēs.

PIRMS
SEPTIŅIEM
GADU
DESMITIEM

SOCIOLOĢISKAIS PĒTĪJUMS Ko lasa kolhoznieks?

Stabulnieku ciema izpildkomitejas priekšsēdētāja Monika Lietāniece pēc profesijas ir žurnāliste. Socioloģiskie pētījumi šajā cilvēku darbības sfērā ir viens no efektīvākajiem papējiem, kā uzzināt sabiedrisko domu, cilvēku noskaņojumu, aizraušanos. Līdzīgu ainu var iegūt, šādu pētījumu izdarot citos ciemos. Viņas darbs liecina, ka lauku iedzīvotāju interešu lokš ir plašs, ka zīmīgu vietu periodiskajos izdevumos, ko viņi pasūta un lasa, ieņem vietējā presē.

Man vienmēr bijusi vēlšanās uzzināt, kā cilvēki saistīti ar masu informācijas līdzekļiem, ko un cik daudz lasa, kāds ir viņu preses komplekts.

Mūsu ciema iedzīvotāji aktīvi piedalījies 1905.-1907. gada revolūcijā, Lielā Tēvijas kara laikā Stabulniekos darbojās antifasistu grupa, ko vadīja Ivans Smetaniņš un Arkādijš Dmitrijevs, tā bāzējās ciema nomalē Vilciņos. Ciems izveidots 1973. gadā martā, tā teritorijā atrodas Kirova kolhozs — viena no ekonomiski spēcīgākām saimniecībām rajonā, kas specializējies piena ražošanā, cukrkokarbā un linkopībā un graudu sēklkopībā. Mums ir kultūras nams, divas bibliotēkas, krājkase, atonogadīgā skola, sakaru nodaļa un divi pakalpojumu kombināta pasūtījumu pieņemšanas punkti. Ir arī arhitekta birojums — Pastaru koka piemērnāvis (1920. gads), ko tagad kapitāli atjauno. Brišku — Balckaru sādza bērnbā dzīvoja un Dravnieku atonogadīgajā skolā mācījās Latvijas PSR Noplienim bagātais mākslas darbinieks gleznotājs J. Pigoznis.

Mums ir liela bagātība — ciema iedzīvotāji, kuru ap 1400. Lepojamies ar Lielā Tēvijas kara dalībnieku lidotāju Mihailu Balabanovu, nopelniem bagātu skolotāju Mariju Indāni, ar Leņina ordeņa Ipašnieci cukrkokarbju Mariju Pastari, daudziem citiem.

Svarīgu vietu mūsu cilvēku dzīvē ieņem preses izdevumi. Sakaru nodaļā iepazīnos ar to, ko katrs pasūta. Taču šie skaitļi vien vēl nedod pilnu priekšstatu. Izdalīju

100 anketes ar daudziem jautājumiem, atpakaļ saņēmu 93.

Vietējās avīzes nespēj konkurēt ar republikāniskajām centrālajām, taču tās sfāv tuvāk lauku cilvēkiem. Tajās viņš redz pats sevi. Mūsu ciema pensjonāre L. Pastare (72 gadi) par rajona presi izteicās: — Mazo avīzīti uzskatu par savu. Lasu, vērtēju. Agrāk strādāju par kolhoza priekšsēdētājienvietnieci, pazīnu daudzus cilvēkus. Pati tik rakstījusi par linu audzēšanu, par mūsu kolhoza linkopējiem.

Mehanizators K. Trūps: — Apskatos galvenokārt pārskatus, izlasu tautas kontroles un dabas lapuses.

Zootehniķe organizatore T. Briška: — Lasu arī Gulbenes un Jākabpils rajona laikrakstus, varu salīdzināt. Patīk «Sarunas pie apalā galdā». Mūsu laikraksts viens no pirmajiem sāka pievērsties individuālo saimniecību attīstībai.

Mehanizators I. Vītols: — Ja Rēzeknes un Daugavpils laikrakstos būs kāds interesants raksts — varu droši sacīt: pēc nedēļas parādīsies arī mūsu rajona avīzē.

Tā dažādi vērtēt laikrakstu var tie, kuri to labi pazīst. Mūsu ciemā tadu daudz. Cieņā te arī citi izdevumi. Kā liecināja anketē dati, vidēji viena ģimene lasa 2,4 eksemplārus laikrakstu un 2,1 eksemplāru žurnālu. Lielākā daļa savus periodiskos izdevumus saņem latviešu valodā, taču mums daudz arī tēvju ģimeņu, kuras lasa krievu izdevumus. Apmēram simtā lauku sētu dzīvo pa divām ģimēnēm, tāpēc kopīgais preses izdevumu skaits — 4,5, rēķinot uz vienu ģimeni, nav liels, jo mājās, kur dzīvo divas ģimenes, preses izdevumu komplekts tiek veidots kopīgi. Katrs laikraksta vai žurnāla eksemplārs tādējādi tiek pārļasts četras piecas, vai pat sešas reizes.

72,8 procenti no mūsu ciema ģimeņu kopskaita pasūta vietējo presi, 36,7 procenti — laikrakstu «Cīņa», 34,6 procenti — «Rīgas Vīļņus», 16,3 procenti — «Lauku Avīzi». No žurnāliem priekšroka tiek dota «Lauku Dzīvei» — 28,8 procenti, «Padomju Latvijas Sievietei» — 25,2 procenti, «Veseli-

bai» — 22,5 procenti, «Skolai un Ģimenei» — 14,2 procenti. Mazāk par 10 procentiem mūsu ciema ģimeņu pasūta «Literatūru un Mākslu», «Sportu», žurnālus «Dārzs un Drava», «Zinātne un Tehnika», «Horizonts», kā arī citus.

Gaidīti ir laikraksti «Sovietskaja Latvija», «Izvestija», «Pravda», «Selskaja Zizņ», «Ekonomičeskaja Gazeta», žurnālu «Za Ruļom» pasūta 11,6 procenti ģimeņu, «Čelovek i Zakon» — 10,8 procenti, «Krestjanka» — 9,5 procenti. Lielā interese arī par «Ohota i Ohotņičje Hozaistvo», «Priusadebnoje Hozaistvo», «Selskij Mehanizator».

Pastniece V. Saljanska saka: «Agrāk vesela mēneša pastu varēju salikt savā somā, tagad — pat vienas dienas vairs neiet iekšā». Viņa pie mums nostrādājusi 32 gadus, var salīdzināt.

Turpinājums sekos.

Gatavojamies sezonai

STĀSTA JĀZEPS VASIĻEVSKI

Linu fabrikā rīt kārtējie remonta darbi un gatavošanās jaunās ražas uzņemšanai. Tā tas ir katru gadu pirms sezonas sākuma, tomēr katreiz ir arī kādas izmaiņas. Par tām, izņemot neri, īpašībām un jaunievedumiem līdzam pastāstīti agrofirmas ģenerāldirektora vietnieku linu produkcijas sagādē, uzglabāšanā un pārstrādē JĀZEPU VASIĻEVSKI.

Kārtējais remonts ir tas laiks, kad fabrikā paliek tikai atslēdznieki, elektrīki, traktoristi un tie, kas jau bijuši atvaļinājumā vai tikko uzņemtie darbi — visi pārejējie atpūšas. Tās pārsvarā ir sievietes, kuras strādā stiebrīņu mērcēšanas ceļā, pie mīstīšanas un kulstīšanas līnijās. Šādu izdevību izmantot labprāt, viņas var atpūsties pašā vasaras vidū, ogu laikā.

Sevišķu uzdevumu remontdarbiniekiem šogad nav, pēc plāna visi darbi jāpabeidz 21 dienā un ar 1. augustu, kad var sākt gaidīt pirmos linu salmiņu vedumus no saimniecībām, jābūt ar visu galā. Līdz šim neļē tempu liecina, ka tas izdosies. Tiek atjaunots katlu kiegļu mūrējums. Tas mums jādara pastāvīgi, jo kiegļi izdeg. Reizē tīram un mazgājam un tīram vēntilus, cauruļvadus, citus mezglus.

Atbildīgs uzdevums ir stiebrīņu mērcēšanas ceļa sagatavošana jaunam darba cēlienam. Te mums ir divpadsmit tvertnes, katru no tām jāiztīra un jāizmazgā, jāaizvāc nogulsnes, kuru darba laikā sakrājas ļoti daudz, sevišķi reģeneratoros. Papildus uzstādam nosūces ventilatorus. Šeit pastāvīgi ir temperatūras krāsas svārstības, kondensējas tvaiki, kas slikti iespaidoja strādnieču darba kultūru. Uzņēmuma inženiertehnikais dienests novērs šīs neūšanas. Jaunajā sezonā te būs patīkamāk strādāt, celsies darba kultūra un līdz ar to arī ražējums.

Šogad gada pēdējā ceturksnī saņemam jaunus mašīnu mērcēto stiebrīņu mazgāšanai un ūdens izspiešanai, taču uzstādīt to varēs tikai nākamgad. Mums jābūt gataviem linu pārstrādei daudz agrāk, tālab remontējam un kārtojam veco.

Daudz darba ir zāvētavā, kur jānomaina vairāki svarīgi mezgli, blīves. Stiebrīņu mīstīšanas un kulstīšanas

līnijā uzstādījam jaunus mīstīšanas mašīnu — tā tāpat bija saņemta pērn tad, kad vairs nebija laika nodarboties ar uzstādīšanu. Kā zināms, esam liela notikuma — rūpnīcas kapitālās pārbūves priekšvarā, tād ir lietderīgi jāiztiek ar tiem papildinājumiem un atsvaidzinājumiem, ko nu veicam.

Linudzētājās saimniecībās interesi var radīt tas, ka šogad krietni vairāk produkcijas pieņemsim pēc sistēmas — «lauks-fabrika», tas ir salmiņu veidā un ar paaugstinājumu mitrumu. Šim nolūkam vienu no jumēm — šohām apgādājam ar sešiem ventilatoriem piespiedu zāvēšanai. Tas mūsu uzņēmumā nav praktizēts agrāk, tiesa, bijuši mēģinājumi stiebrīņus ar ventilatoriem zāvēt stīrās. Bet šai metodei maz efekta, jo zem klājas debess vienalga nevar izvairīties no nokrišņiem. Piespiedu zāvēšanas šohas jau izmantosim pilnībā, izkaltētos linus pārvietosim uz citām glabātavām, to vietā krausim mīstros. Cik šādā veidā pagūsīm apstrādāt, grūti pagaidām prognozēt, jo, kā jau teicu, pasākums ir jauns.

Fabrikas sievietes apņēmušās stiebrīņu šķirošanā paštrādāt savā agrofirmas bāzes saimniecībā. Tas ir raksturīgs arī mūsu sociālistiskajās saistībās. Uz jauno darba sezonu raugāmies ar optimismu. Gatavošanās tai rīt pēc grafika, neizjūtam rezerves daļu trukumu, kas varētu kavēt darbus, remontdarbnieki strādā aizrautīgi. Nekomplektēti arī to strādnieku štati, kas apkalpos tehnoloģiskās līnijas, lai darbs tur riktīgi nepārtrauktu. Atvēstās no rajona saimniecībām produkcijas pieņemšanai organizētas divas maiņas, tas nozīmē, ka pieņēmeji un krāvēji strādās augu dienu, arī sestdienās un svētdienās. Aizķeršanās nebūs.

Gaļas pietiek visiem

Svētdienās jau no rīta atdzīvojas tirgus Nesvižā (Minskas apgabals) — ierodas zemkopji, lai pārdotu savās piemāju saimniecībās izaudzēto dārzeņu pārpalikumu, sīvēnus, putnus, piena produktus, gaļu, olas. Cenās nav augstas — par kilogramu speķa prasa 2-3 rubļus, par gaļas — 3,5-4 rubļus. Taču pircēji nav daudz. Papētīt tuvāk, izrādās, ka tirgus ir kā barometrs, kurš parāda, kāds stāvoklis veikalos.

Apgabalā slavens ir Kaļiņina kolhozs, kura centrā ir patērētāju kooperācijas sabiedriskās ēdināšanas kombināts — ēdnīca, pārtikas veikals, bērnu kafējnīca un kulinārijas veikals. Ik gadu šīs kombināts no iedzīvotājiem iepērk ap 20 tonnām cukrģaļas kautsvārē. Divas trešdaļas izmanto ēdnīcai un kafējnīcai, bet pārējo pusfabrikātu veidā realizē kulinārijas veikālā, arī ap pusotra desmita lauku tirdzniecības punktiem pēc to vadītāju pieteikumiem — svaigu gaļu, zemieņu desas, maltu cukrģaļu, gulašu, kotletes, pelmeņus, ruletes, speķi un citu. Tādus pusabrikātus var pasūtīt jebkurš rajona veikals. Arī trušu gaļu, kūpinātas zivis un tamlīdzīgi. Nav nekādu rindu, nevienam arī nav iespējams pārsteigt ar šo dažādību.

Rajonā ir 120 apdzīvotas vietas un 76 pārtikas veikali, četri kulinārijas veikali, 46 ēdnīcas. Pēdējos gados atvērti 17 kioski mājās, astoņi — fermās, kuros pārdod maizi,

desas, citus produktus. Plāno atvērt vēl trīs kioskus mājās, tādējādi visās sādās būs savi tirdzniecības punkti.

Veikalos nonāk tie produkti, ko kooperatori iepērk no iedzīvotājiem. Pēdējos divos gados šāda veida sagāde palielinājusies par 11 procentiem un sastāda jau 714 tonnas gaļas gadā. To sekmē kolhoznieku ieinteresēšana piemāju saimniecības izveidošanā. Viņiem palielināta naturālā samaksa par darbu ar kartupeļiem, graudiem, rupju lopbarību, pārdod arī labus sīvēnus. Tā radās produkcijas pārpalikumi, bet kooperatori savukārt palīdz tiem realizēt pēc apbūvēti izdevīgiem noteikumiem. Atvērti deviņi pieņemšanas veikali un divi sagādes punkti mājās. Viņi cenšas panākt, lai katrā ciemā būtu tāds veikals. Gada sākumā kooperatori apmeklēja visas mājās, kur iespējams turēt lopus, noslēdz līgumus, ja kolhoznieki vēlas, ūdāj var saņemt naudas avansu un kombinēto lopbarību saskaņā ar atprečošanas normatīviem. Tiek organizēti konkursi par labāko produktu pārpalikumu piegādātāju. Lai arī sagādes cena par kilogramu gaļas ir mazāka — 3 rubļi un 10 kapeikas, tomēr kolhoznieki labprātāk uztur sakarus ar sagādniekiem, nekā paši augām dienām sēd tirgū, jo saņem kombinēto lopbarību, nav jātērē laiks.

Vecās siltumnīcas ražo

Dārzniecība ir ļoti darbietilpīga nozare, jo vēl gauzām maz mehanizācijas var pielietot sēgtās platībās zem stikla nojumēs. Bet tieši tās ir vajadzīgas, jo mums gribas, lai gurķi un tomāti galdā parādītos iespējami agrāk, lai zaļos sīpollokus varētu nogaršot, kad vēl ir ziema. Vajadzīgi arī ļabi speciālisti, neatlaidīgi un izdarīgi. Vairākas saimniecības savā laikā, gribēdams labu, ķērās pie siltumnīcu būvēšanas, bet ne visur tās saglabājušās un ražo. Iemesli dažādi. Izdevīgāk ir audzēt ziedus, tie mazāk prasa pūlīņu, bet dod lielāku peļņu. Kaut gan arī šajā ziņā neiztiek bez darba.

Viena no tādām, senākos laikos celtām siltumnīcām, saglabājusies arī mūsu agrofirmas kolhozā. Tagad tiek celtas un labiekārtotas plašas un modernas siltumnīcas siera rūpnīcā, kuras, kad tiks nodotas ekspluatācijā, pilnīgi spēs apgādāt ne tikai pašu vajadzības, bet arī pilnētu iedzīvotājus. Vecās siltumnīcas Riebiņos, tās pielabojot un uzturot kārtībā, kas ar gadiem kļūst aizvien grūtāk, jo vecie karkasi vairs lāge neturas kopā, vēl ražo produkciju. Tikai entuziastiem, kuri te strādā, pa spēkam nodrošināt, lai augtu tomāti un gurķi, lai agrā pavasarī ciemata ļaudis varētu iegādāties ziedu stādus. Šešu simtu kvadrātmētru platībā aug tomāti, nesen noņemta pirmā sērto un sulīgo augļu raža. Tāpat daudz arī gurķu. Šogad ražīgu rudenī sola arī tās platības, kas ir pie siltumnīcas zem klājas debess, kur 1,5 hektāru platībā aug tomāti, gurķi, bietes, burkāni un citi dārzeņi. Ēdnīcai un veikalam piegādāts vairāk par 200 kilogramiem puķu kāpostu.

L. BEKIS, strādniece

ATTĒLĀ: ienākušos sarkanos tomātus novāc siltumnīcas strādniece Janīna Molčanova.

PAZĪSTI SAVU NOVADU

Daugavpils cietoksnis

Agrākajos gados Daugavpili bijuši citi vārdi — Dinaburga, Borisoglebska, Dvinska, tā bija pazīstama ne tikai Latvijā vien, bet arī daudzās Baltijas valstīs un slāvu zemēs. Un vispirms pieminēja cietoksni ar tā fortifikācijām, kam sevišķa nozīme bija nemierīgā XIX gadsimta notikumos.

Cietokšņa, bet reizē ar to arī visas pilsētas vēsture iesniedzas tālu pagātnē, saistīta ar traģiskiem notikumiem dažādu tautu likteņos. Livonijas karš, zviedru un poļu okupācija, 1812. gada Tēvijas karš, pirmais pasaules karš — lūk, notikumi, kas dziļi ietekmēja visu mūsu novadu. Ar cietokšņa likteni savienojami tāpat arī daudzi slavēni vārdi — kņazu Vsevoloda un Troidena, Ivana III, Ivana IV (Bargā), Pētera I, dzejnieka un dekabrista Kihelbekera, komponista Oginska, latviešu literatūras klasiķa Andreja Pumpura, kura darba «Lāčplēšis» simtgade nupat aizimēta, leģendārā Musas Dzalila un vēl daudzu citu.

Pagājušajā gadā iznācis celvedis par cietoksni. Arī vēsturnieki un paši daugavpilieši apgalvo, ka ļoti interesanta ir ekskursija kājām pa šo Baltijā lielāko fortifikācijas celtni. To ieteic sākt no vecā forta — Ivana IV cietokšņa paliekām un doties uz jauno citadeli, kas uzbūvēta 1810. — 1878. gados. Vietu tam izraudzījis kara inženieris J. Gekelis un apstiprināja Aleksandrs I.

Caram Aleksandram I kara ministrs M. Barklajs de Tolli 1810. gada februārī adresēja vēstuli «Par Krievzemes rietumu robežu aizsardzību», ko mēs pieminējam piezīmēs par 1812. gada Tēvijas kara varoni J. Kulņevu. Tajā bija teikts, ka «Pie Dinaburgas vai Drujas», izvēloties labu vietu, jāuzbūvē cietoksnis, kas aizsargātu satiksmi ar armijas centru un kalpotu par šīs armijas vienas daļas pastiprinātāju, itāču Dinaburga šķiet ērtāka...»

Cietoksnis atrodas Daugavas labajā krastā, ko agrāk dēvēja par Dvīnu (kartēs arī tagad ir Zavadnaja Dvīna), bet kreisajā izvietoti priekštilta nocietinājumi. Par cietokšņa lielo stratēģisko lomu liecina arī tas, ka šeit bruņojumā pastāvīgi bija līdz 110 lielgabaliem. 1812. gadā priekštilta nocietinājumi, kuru izbūve vēl nebija pabeigta, trīs dienas sekmīgi atvairīja francižu armijas maršala

Undino karaspēku, kas divpadsmit reizes skaitliski pārspēja cietokšņa aizstāvjus, nelaida pāri Daugavai un drosmīgi nosargāja ceļu uz Pēterpili. Iebrucēji, kā zināms, bija spiesti tālāk virzīties pa Daugavas kreiso krastu.

XIX gadsimta vidū cietoksni pamatoti uzskatīja par neieņemamu. Tā bruņojumā bija 539 lielgabali. 1812. gada Tēvijas karā Krievija pret Napoleonu vispār izvirzīja tikai 930 lielgabalus.

Citadeles aizsardzības sistēmā ir bastioni, redutes, citi nocietinājumi, to kopīgais garums, ieskaitot arī galveno valni, ir desmit kilometri.

To blokē grāvji ar ūdeni, kuru dziļums — deviņi metri. Uz jebkuru nocietinājumu punktu bija piešauti vienlaicīgi pa 12 cietokšņa lielgabaliem. Visā aizsardzības sistēmā bija septiņi līnijas, kuras papildināja kilometra vai divu attālumā no cietokšņa izvirzītie forti.

No aizsardzības viedokļa ļoti interesants bija teritorijas ap cietoksni — esplanādes — appludināšanas plāns.

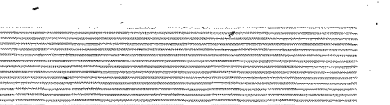
Ienaidnieka uzbrukuma gadījumā vajadzēja pacelt Šuņas ezera aizsprosta slūžu aizvārus un virs ūdens palika tikai ugunspunkti. Sakarus starp tiem varēja uzturēt pa pagaidu tiltiņiem, ar laivām vai pa pazemes galerijām.

Ir arī tāda versija, ka apakšzemes eja bijusi starp priekštilta nocietinājumiem un cietoksni, ierīkota zem Daugavas. Vecākie pilsētas iedzīvotāji apgalvo, ka tā pastāvējusi līdz pat 1941. gadam. Šie pieņēmumi tiek pārbaudīti.

Cietoksni varēja iekļūt pa četriem vārtiem ar 20 metrus garām galerijām, bet pie katrām bija ierīkoti pa trim kanoniem un trim izjaukamiem tiltiem pāri grāvjiem.

Entuziasti tagad izgatavojuši un pie vārtiem nostiprinājuši alebardas, restaurējuši piemiņas strūklaku «Krievu ieroču slava», kas uzbūvēta 1912. gadā par godu uzvaras par francižiem simtgadei. Tiek pētīts, lai restaurētu cietoksni.

Vērtīgs priekšlikums ir izveidot Daugavpils cietokšņa muzeju. Tiek domāts arī par to, lai atjaunotu šaunu ar lielgabalu pusdienlaikā.

Vēstule B. Kaulacim SVĒTKI MŪSU IELĀ

Cienītais jaunības draugs, Benedikt! Kurtas laiks, kopš nevienam neesmu rakstījis. Pats saproti, darbs dzen darbu, pa vasaru laukos cilvēks tā nogurst, ka nav jaudas vairs pat panemt rokā avīzi un ieslēgt televizoru. Pavakarīņo, aizvelcies līdz gulī un beigts esi. Pat zābakus lāga nepaspēj novilkt. Tā mēs te raujamies pa sienu. Pats jaunībā dzīvoji laukos un zini, cik traks ir šis darbs, kad gar pamalēm ložņā melni mākoņi un pērkonis bubina kā nikns vecis.

Bet nu kopš kāda laika sācis mocīt bezmiegs. Nu tad arī ķeros pie vēstules Tev. Atbrauc, vecīt, ciemos, kad mūsu ielā atkal būs svētki. Tie kļūst aizvien biežāki un krāšņāki. Vīri un dažas dāmas, sadzērušies ugunsūdeni, rauj valā tādus vārdus, kas apkaimes mājās stingri tiek aizvērti logi un durvis, lai laukā netiktu bērni un viņu ausu bungādiņas nesaspēgātu. Nejausēs gājējs, kas nokļūvis svētku darbības zonā, ar skubu bāz ausis pirkstus un manās, lai ātrāk izkļūtu no tās. Kad mūsu ielā ir svētki, tad visa apkārtnē pamirst. Pāršņāt pat mašīnas braukāt, kaut gan šoferu kabīnēs caur motoru troksni nekādi sultīgie epīteļi neiesprūk.

Nē, šie svētki nav gadskārtējie, teiksim, kā līgošana vai citi, tos te rīko pie pirmās izdevības. Un ne jau tikai vienu dienu svin. Pēdējo reizi, piemēram, «dūca» augu nedēļu. Sapulcējās apkāmes māju laudis, pat kāda mašīna no «Lauktechnikas» ra-

jona apvienības pamanīta. Tā ka tu, Benedikt, arī mīli jautrās kompānijās, vari braukt šurp. Būs ko redzēt un dzirdēt. Mēs domājam, ka to visu, ko te dabū manīt, vērts ierakstīt krāsainā videolentē un pēc gadiem par lielnaudu rādīt pēcnācējiem.

Ja tu vēl ieradīies ne tukšām rokām, tad būsi pirmais un gaidītais ciemiņš. Zini austrumnieku parunu: «Ienāc — būsi viesis, uz galda uzliksi — būsi saimnieks!»

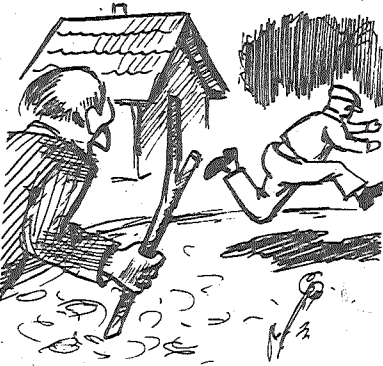
Ar sveicienu!
Tavs jaunības līdzgaitnieks Zigmunds Pudelis.

Post scriptum. Pavisam piemirsu. Draugs, piedod. Svētku nama adrese ir Riebiņos Mehanizatoru ielā. Prasi pēc krodziņa «Pie jautrās vecmāmiņas». Tur viņai personīgajā mājā ierīkots jautrās uzdzīves kooperatīvs. Ja gadīies, ka pirmo sastopi pasvešāku mūsu ciemata iedzīvotāju, kurš nav lietas kūrš par šo apvientiņu, prasi pēc Fēvras Balalajevas.

Par to, kad notiks kārtējie svētki, tu droši uzzināsi, aizejot uz «purva veikal» Preļos. Ja tur pārdošanā ir šņabis vai vīni, skaidra un nepārprotama pazīme, ka mūsu ielā atkal svētki. Cik ilgi tie turpināsies, pateikt grūti, tāpēc pastiedzies.

Vēl viena piezīme. Ļaudis melš, ka par šo krodziņu sākušies interesēties kārtības sargi. No tiem nu gan neko prāfgū nevar gaidīt. Tāpēc nekavējies. Satiksimies pie «Jautrās vecmāmiņas»!

Tavs Zigmunds PUDELIS

HUMORA IMPORTS

KARĒLIJAS GABROVĀ

No seniem laikiem zināmi nostāsti par Karēlijas sādžas Kindasovas (karēļu valodā — dūrainis) ļaunu naivumu, bet blakus Prjažas sādžā dzīvo savukārt prātvēderi. Ja kindasovieši ko nezina, sūta savu cilvēku uz Prjažu izpētīt, ko tur dara. Ja pjarieši sāk sēt — to dara arī kindasovieši, ja brauc uz pilsētu — turp dodas arī kindasovieši. Vienreiz kāds prātgākais no kindasoviešiem ieminējies: kālab katru reizi doties pie kaimiņiem, ja visu var redzēt no augstas egles kalnā? Ierāpies viens no zemniekiem eglē, bet neko neredz. Draugi viņam uztaistījuši spārnus, lai paceloties labi augstu. Kindasoviešis laikam pats bijis par smagu, vai spārnus nepareizi piestiprinājis, bet nogāzies zemē. «Viņš par mums smejas», — dusmojušies citi. — «Visu uzzinājis, bet mums nestāst!»

Karēlijas gabrovieši jokus netur pie sevis, reizi gadā no maļu malām saaicina ciemiņus — jūnija pēdējā sestdienā. Mašīnu straumes plūst uz

to pusi, kurp rāda milzīgas ceļa zīmes, uz kurām sīkiem buriem uzrakstīts Maskava un Murmanska, bet lieliem — Kindasova. Ceļš uz turieni pilns pārsteigumu. Piemēram, ceļa zīmes norāda, ka jābrauc pa apvedceļu...caur Odesu, te brīdina par «zemu lidojošām lidmašīnām», pie kuras uzzīmēta ragana uz slotas, norāda uzpildes staciju ar valēju cisternu un spaini, pie kuras uzraksts: «Izlej nelikumīgi iegūto benzīnu» un tamlīdzīgi.

Kindasovā ir kāds pussimts iedzīvotāju, divas govīs, bet svētku dienā te atrodams viss: kružs, savs Arbat, fotosalons, strūklaku kaskāde, arheoloģiskie izrakumi, tautasdziesmu nams, deju placis, ilūziju nams un cits. Uz malkas pagalmā novietojušies vietējie mākslinieki, gatavi tūlīt izgatavot tavu portretu. Kas par to, ka nebūs ne mazākās līdztības, bet autogrami ir tikai pieci vai seši gadiņi. Kindasovas radiocentrs, kurš savas pārraides iesāk ar cūku urkšķēšanu,

aitu blēšanu, gaiju dziedāšanu, populārizē kooperatīvu «Lai dzīvo rindas», kurš tajās stāvētājiem piegādā krēslus, karstu tēju, ieņem jaunas rindas. Visur joki.

BENEDIKTA SKAIDROJOŠĀ VĀRDNĪCA

TABAKA — a) insekticīds kaitēkļu apkarošanai sakņu dārzos; b) pirmsvēža plaušu apdūmošanas preparāts; c) apkārtnes vides piesārņotājs; d) patīkams iesmaržošanās līdzeklis.
CIGARETE — a) viena nagla zārķā; b) par piecām minūtēm sašņina mūžu; c) tīstoklis, uz kura Veselības aizsardzības ministrija drukā brīdinājumus par cilvēka mūža īsumu un atgādina par veselību; d) modes atribūts; e) stabils ienākumu avots

tirdzniecības tīklā. Nesen atpakaļ pie cigarešu pārdotavām lasījām spārnnotas vārsmas: «Par cigarešu nesūdzošos, Pats pīpēju un jūs lūdz!»
PELNI — a) nobirdināti puķu podā dod mēslojumu — tās skaislāk zied; b) uz grīdas — liek rūpīgāk strādāt apkopējam; c) uz biksēm — darbs ķīmiskajai tīrītavai (sargieties, lai tajos nav dzirksteļu, tad būs jāpērk jaunas); d) uz priek-

LIETUVIEŠU ĪSJOKU VĀCELE

— Es biju pie zilnieces, viņa man pareģoja laimīgu kopdzīvi ar jaunu, slaidu, bagātu, nedaudz sirmot sākušu...
— Brīnišķīgi!!!
— N-jā, bet viņa nepateica, ko darīt ar tagadējo vīru...

Mācītājs uzrunā gleznotāju:
— Kur jūs esat redzējies engēli ar korpēm?
Mākslinieks:
— Bet kur, jūs esat redzējies bez korpēm?

— Iedomāties, manam paziņam pareģota nākotne piecus gadus uz priekšu...
— Interesanti, kas to pareģoja?
— Tiesnesis, kurš nolatīja spriedumu.
Tulkojis Laimonis RADZIŅŠ

«DABA UN MĒS»

Šogad aprit desmit gadi, kopš dabas draugi un citi lasītāji grāmatu veikalā plauktos regulāri atrod aizvien jaunus grāmatīņus tagad jau populārā sērijā «Daba un mēs». Bagātīgi ilustrētie izdevumi ar dzīvības siluetu baltā riņķī tūlīt pēc iznākšanas, vēl smaržojuši pēc tipogrāfijas krāsas, nonāk pie saviem ciemtājiem. Šajos gados jau sakrājušies paprāva bibliotēciņa, pirmie metieni kļuvuši par bibliogrāfisku retumu.

Sērijas «Daba un mēs» grāmatīņas izglīto, atgādina, brīdina, māca mūs un pievērs uzmanību tādām lietām un parādībām, par kurām dzīves steigā pat neiedomājies. Plaša ir to jautājumu ģeogrāfija, kam pievērsas šīs sērijas autori. Nosaukšu dažas no grāmatīņām, kas iznākušas pēdējā laikā. Jura Lipsberga «Dzīvnieks Sarkanajā grāmatā» dod plašu ieskatu par šī unikālā dokumenta tapšanu, izveides principiem, struktūru, formu un uzdevumiem. Raimondam Balakmenim iznākušas vairākas grāmatas par cilvēka seno un lielo draugu zirgu, plašāki pētījumi, tomēr viņa «Zirgs mainīgajā pasaulē» ar

savu sirsnību un faktu materiāla bagātību, šķiet, ir visjaukāka. Andris Zvirgzds grāmatīņā «Koks pilsētā» raksta par zaļo apstādījumu sūfību, milzīgo nozīmi pilsētu dzīvē, par tradīcijām apstādījumu kopšanā. Un arī par koka grūto likteni mūsdienu lielpilsētā, iepazīstina ar Rīgas dārzu kopēju pieredzi, kura skaitāma jau vairāk nekā 150 gadu garumā.

Bagātīgu izziņas materiālu dod Tatjana Zorenko «Kā dzīvo strupastes», Jefima Kaca «Kā migrē un orientējas putni», Mārtiņa Baloža «Dabas inženieris bebrs», Tālvālža Cukura «Pastaiga pa liedagu», Ilmāra Riekstiņa «Ive — Piejūras mežu pērle» un daudzas citas. Mūs savilgo Daugavas un citu upju likteņi — tiem savus darbus veltījuši Irēna Fatere, Pēteris Cimdiņš un Rasma Liepa. Vēl te var minēt grāmatīņas par sikspārņiem, ūdensputniem, Lielajiem Kangariem, Moricsālu, vecajiem lauku parkiem, akmeņiem un dižakmeņiem, un daudzas citas.

Bieži vien beigu daļā tiek ievietotas skaidrojošās vārdnīcas, citas ieteicamās literatūras saraksti.

A. MEŽMALIS

LASĪTĀJI

Lai negadītos tā, ka atnāc nopirkt kioskā «Jauno Ceļu», bet tā tur vairs nav, vislabāk ir pasūtīt vietējā sakaru nodaļā, preses aģentūrā, pie pastniekiem un sabiedriskajiem preses izplatītājiem, un droši gaidīt mājās.

KĀPĒC LASU «JAUNO CEĻU»?

Y. BERNĀNS, Rudzātu padomju saimniecības partijas pirmorganizācijas sekretārs:
— Mani interesē raksti par mūsu novada vēsturi. Protams, arī agrofir-

mas jaunumi.
J. KUDIŅŠ, rajona sadzīves pakalpojumu kombināta šoferis:
— Patīk publikācijas par dabu, tautas ticējumi.

APSVEICAM

Šo dienu satiekot, kā bērns es smaidīt varu,
Šai dienā jaunību es varu ieraudzīt;
Un, atceroties līkmo pavasari,
Par dzīves nedienām un rūpēm pasmaidīt.
A. Skujīņa
55. dzimšanas dienā apsveicam pie-

na savācēju Stabulnieku ciema Cepernieku punktā
Teklu ERTI!
Vēlam darba sparū, izturību, laimi turpmākajās gaitās!
Kolhozagrofirms «Krasnij Oktjabrj» administrācija un sabiedriskās organizācijas.

LĪDZJŪTBA

No dzīves mātes atvadās
Un aiziet klusi, nemanot,
Sirds siltumu tuviniekiem atstāj tās,
Sev skumjas paturot.
A. Oļbiks
Izsakām dziļu līdzjūtību Aleksandra Ivanovi sakarā ar mātes nāvi.
Riebiņu vidusskolas kolektīvs.

Redaktors A. RANCĀNS